

CPS
CAD

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 25-158-8019

Chișinău

17.06.2024

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul art.58 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797/1996, se prezintă Avizul la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie (*inițiativa legislativă nr. 207 din 28 iunie 2024*), aprobat în ședința Guvernului din 17 iulie 2024, conform Deciziei protocolare nr. 30.38/2024.

Anexe:

1. Copia deciziei protocolare - 1 filă;
2. Avizul la proiectul de lege - 5 file.

**Secretar general
adjunct al Guvernului**

Roman CAZAN

*Ex.: Carolina Pleșca
Te. 022-250-442
Email: carolina.plesca@gov.md*

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>1827</u>		
" <u>17</u> "	<u>07</u>	<u>2024</u>
Ora _____		

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 101

Fax:
+ 373 22 242696

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

DECIZIE PROTOCOLARĂ nr.30. 38/2024

Extras din procesul-verbal nr. 30 (pct. 38)
al ședinței Guvernului din 17 iulie 2024

Se aprobă și se prezintă Parlamentului avizul Guvernului la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.

Prim-ministru

DORIN RECEAN

Aprobat în ședința Guvernului din 17 iulie 2024
Decizia protocolară nr.30. 38

AVIZ
la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 45/2007
cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie

Guvernul a examinat proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, înaintat cu titlu de inițiativa legislativă (nr. 207 din 28 iunie 2024) de către dna Doina Gherman, deputată în Parlamentul Republicii Moldova, și comunică următoarele.

Inițiativa legislativă este înaintată în conformitate cu prevederile cu art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996.

Conform notei informative, necesitatea elaborării proiectului de lege derivă din situația alarmantă la nivel național cu privire la fenomenul violenței împotriva femeilor, precum și din imperativul asigurării respectării drepturilor fundamentale ale omului, a siguranței, a libertății, a demnității și a integrității fizice și psihice. Este evident că violența masculină împotriva femeilor constituie o problemă stringentă și răspândită în toată Europa și în lume, afectând victimele indiferent de vârstă, educație, venit sau poziție socială. Acest fenomen este generat de distribuția inegală a puterii între femei și bărbați în societate, iar numărul femeilor care devin victime ale violenței de gen este alarmant. Violența bărbaților împotriva femeilor este un impediment în calea participării femeilor în viața socială, politică și publică, având potențialul de a le marginaliza și de a le adânci în sărăcie.

Scopul proiectului de lege constă în implementarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul), ratificată prin Legea nr. 144/2021, prin reglementări normative care să asigure nivelul de corespundere a indicatorilor și datelor colectate cu rigorile Convenției de la Istanbul. Astfel, modificările propuse și noțiunile noi introduse în Legea nr. 45/2007 corespund termenilor și prevederilor cuprinse în Convenția de la Istanbul.

Totodată, proiectul nu reprezintă un exercițiu de transpunere a legislației UE în domeniul subsumat politicii sociale și egalității de șanse, se încadrează în spiritul legislației europene și nu contravine dispozițiilor Directivei (UE) 2024/1385 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 mai 2024 privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice.

În contextul examinării proiectului de lege, la definitivarea acestuia se vor lua în considerare următoarele obiecții și recomandări de îmbunătățire a calității a proiectului actului normativ:

Astfel, la proiectul de lege:

La Art. I la punctul 1, cuvântul „legii” se va exclude ca fiind excedent, or, intenția generală de modificare a Legii nr. 45/2007 este prevăzută în debutul Art.

I. Totodată, menționăm că la formularea amendamentelor, în conformitate cu uzanțele de tehnică legislativă, se va folosi cuvântul „textul” pentru individualizarea unor cuvinte și cifre, cuvinte și semne de punctuație, cifre și semne de punctuație, iar în celelalte cazuri, pentru formularea dispozițiilor de modificare, se vor utiliza termenii „cuvântul” sau „cuvintele”. Această obiecție este valabilă pentru toate cazurile similare din proiect.

În subsidiar, în cazul completării cu un element structural nou, se va utiliza formula „[...] se completează cu [...] cu următorul cuprins:”, deoarece cuvintele „se adaugă” și „se introduce” nu sunt caracteristice limbajului normativ și, prin urmare, acestea se vor substitui cu cuvintele „se completează cu” (obiecție valabilă pentru toate cazurile similare din proiect);

La Art. I punctul 2, autoarea proiectului de lege definește noțiunea de „femicid” ca fiind cea mai gravă formă de violență împotriva femeilor, care implică săvârșirea infracțiunii de omor intenționat sau vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, rezultând în decesul unei femei, din motive de prejudecată în bază de gen. Analiza comparativă a legislației statelor membre ale Uniunii Europene și a altor state arată că nu există o definiție standardizată a noțiunii de „femicid”. Conceptul general de „femicid” se referă la uciderea unei femei sau a unei fete din cauza genului său. Declarația de la Viena a Organizației Națiunilor Unite privind femicidul din anul 2013 a fost prima care a identificat diferite tipuri de „femicid”, cum ar fi:

- 1) uciderea femeilor ca urmare a violenței partenerului intim;
- 2) tortura și uciderea misogină a femeilor;
- 3) uciderea femeilor și a fetelor în numele onoarei;
- 4) uciderea țintită a femeilor și a fetelor în contextul conflictului armat;
- 5) uciderea femeilor din cauza zestrei;
- 6) uciderea femeilor și a fetelor din cauza orientării lor sexuale și a identității de gen;
- 7) uciderea femeilor și a fetelor aborigene și indigene din cauza genului lor;
- 8) infanticidul feminin și feticidul selectiv bazat pe gen;
- 9) decesele legate de mutilarea genitală;
- 10) acuzații de vrăjitorie;
- 11) alte tipuri de femicid legate de bande, crimă organizată, traficanți de droguri, trafic de persoane și proliferarea armelor de calibru mic.

Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 nu conține o definiție a femicidului. Ca urmare a examinării definiției stabilite în proiectul de legii, „femicidul” poate intra sub incidența altor prevederi ale legii penale, cum ar fi: art. 145 alin. (2) lit. 1) și art. 151 alin. (4), cu precizarea reținerii în partea motivatoare a actului aplicativ al circumstanței agravante de la alin. (2) lit. i).

În contextul celor citate, se propune formularea noțiunii „femicid” după cum urmează:

„femicid – cea mai gravă formă de violență împotriva femeilor și fetelor, care presupune decesul ca urmare a infracțiunilor de omor intenționat, vătămarea

intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății ori violență în familie, ori suicidul ca urmare a determinării, înlesnirii sau violenței în familie, comise din motive de prejudecată în bază de sex sau gen”.

Totodată, menționăm că la noțiunea „violență psihologică” nu este prevăzută intenția de modificare a noțiunii „violență psihologică”, deși, proiectul de lege prevede un nou cuprins al acesteia. Din aceste considerente, punctul 2 necesită a fi completat cu un amendament distinct și urmează a fi prevăzut anterior modificărilor care vizează noțiunile „victimă-adult” și „victimă-copil”. În subsidiar, din debutul cuprinsului amendamentelor de la punctul 2, prepoziția „de” urmează a fi exclusă.

Cu privire la cuprinsul noțiunii „violență psihologică” în redacția propusă de autoare, se consemnează asupra faptului că cuvintele „ofensă”, „înjurare” și „insultare” sunt sinonime. În acest sens, potrivit articolului 2 din Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, prin injurie se înțelege exprimarea verbală, scrisă sau nonverbală care ofensează intenționat persoana și care contravine normelor de conduită general acceptate într-o societate democratică. Totodată, se menționează că în Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008, la fel se operează cu noțiunea de injurie. Astfel, potrivit articolului 69 alineatul (1), se consideră contravenție injuria, adică vorbele sau faptele care lezează onoarea și demnitatea persoanei.

Luând în considerare cele expuse *supra*, în vederea utilizării unei terminologii constante și evitării utilizării mai multor noțiuni care, în esență, au același sens, se consideră necesară excluderea cuvintelor „înjurare” și „insultare”. Totodată, cuvântul „ofensă” urmează a fi substituit cu cuvântul „injurie”, noțiune utilizată atât în Legea nr. 64/2010, cât și în Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008. În subsidiar, urmează a fi excluse și cuvintele „insultare în public”, deoarece aceste acțiuni reprezintă un caz particular de injurie concretizată doar în locul de comitere.

Sub alt aspect, revizuirea noțiunii „violență psihologică” propusă în proiectul de lege este necesară, având în vedere caracterul excesiv de extensiv al acesteia prin enumerarea unui număr mare de acțiuni considerate forme ale violenței psihologice. În acest context, se consideră inoportună enumerarea detaliată a numeroaselor formelor de violență psihologică, precum și utilizarea cuvintelor „alte acțiuni cu efect similar”. Utilizarea acestor cuvinte anulează sensul detaliat al noțiunii cu un spectru atât de larg de acțiuni apreciate ca violență psihologică. În conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și având în vedere aprecierile Curții Constituționale privind previzibilitatea și claritatea legii, se subliniază necesitatea utilizării unor noțiuni sintetice pentru a evita îngreunarea textuală a legii.

În aceeași ordine de idei, considerăm că definiția propusă pentru a descrie violența psihologică este extinsă și include caracteristici ce aparțin altor forme de violență, cum ar fi cuvintele „controlul neconsimțit al conturilor bancare și a

activităților financiare prin internet banking” și „utilizarea cardurilor bancare fără permisiune”, care ar trebuie încadrate în noțiunea de violență economică.

De asemenea, cuvântul „neglijare” nu se aliniază cerințelor expuse de Convenția de la Istanbul cu privire la această formă de violență, deoarece nu reprezintă un comportament intenționat.

În ceea ce privește cuvintele „percepută de victimă cu pericol de realizare” propunem excluderea acesteia. Specificul traumei face ca multe femei/membri de familie să nu perceapă anumite pericole în comportamentele agresorilor. Varianta actuală îngustează și contrazice măsurile de protecție pe care le întreprind autoritățile în lipsa voinței victimei, bazându-se pe faptul că victima nu înțelege întotdeauna pericolul real al situațiilor prin care trece.

Dat fiind faptul că acțiunea de „insultare” este menționată de două ori, considerăm inoportună specificarea locului acesteia, astfel se impune excluderea cuvintelor „insultare în loc public”.

De asemenea, cuvintele „incluzând imagini și înregistrări cu conținut abuziv” sunt confuze, deoarece nu este clară necesitatea de a specifica conținutul imaginilor, or, acestea s-ar încadra în categoria „informații despre viața intimă, privată și de familie”.

Cu referire la descrierea acțiunilor și scopului urmărit în contextul violenței psihologice, este esențial să nu se permită derogări de la articolul 33 din Convenția de la Istanbul, care definește violența psihologică ca fiind „comportamentul intenționat de prejudiciere a integrității psihologice a unei persoane prin coerciție sau amenințări” și de la explicațiile oferite la punctele 179 și 180 din Raportul explicativ la Convenția de la Istanbul.

Prin urmare, se consideră că textul „în scop de impunere a voinței ori a controlului personal,” ar fi mai potrivit ca o modalitate separată de realizare a violenței psihologice, care se poate manifesta prin una sau mai multe dintre acțiunile enumerate. De asemenea, toate acțiunile descrise ar trebui să reprezinte modalitățile de atingere a scopului sau de provocare a suferinței.

Astfel, se propune redefinirea noțiunii de „violență psihologică” după cum urmează:

„violența psihologică – provocarea suferinței psihice și/sau stării de tensiune, impunerea voinței ori a controlului personal, intimidare, inclusiv prin utilizarea tehnologiei informaționale și/sau a comunicațiilor electronice, prin acte de: injurie; luare în derâdere; poreclire; șantajare; privare de acces la informație; distrugere demonstrativă a obiectelor; implicare în viața personală; accese de gelozie; izolare prin detenție, inclusiv în locuința familială; izolarea de prieteni, de comunitate; interzicerea contactelor cu alți membri ai familiei, inclusiv impedimente de întrevederi între părinți și copii; interzicerea, împiedicarea sau controlul accesului la rețele de socializare; interzicere și/sau crearea de impedimente în realizarea profesională ori în realizarea programului de învățământ; amenințări cu moartea ori cu vătămarea integrității corporale; amenințări cu răspândirea neconsimțită a informațiilor despre viața intimă, privată

și de familie; persecutare; deposedare de acte de identitate; afișare ostentativă a armelor sau lovire a animalelor domestice, alte acțiuni cu efect similar;”;

Se propune completarea definiției actuale a noțiunii de „violență împotriva femeilor” după cum urmează: după cuvintele „cauza femeilor o” din definiția atribuită noțiunii de „violență împotriva femeilor” se completează cu cuvintele „vătămare sau”.

La punctul 4, cuvântul „sintagma” se va substitui cu cuvântul „cuvintele”. Este de menționăm că „sintagma” reprezintă o unitate sintactică stabilă, formată din mai multe cuvinte între care există un raport de subordonare, constituind o parte a unei propoziții sau a unei fraze. Această obiecție este valabilă pentru toate cazurile similare din proiect.

Punctul 5 urmează să fie adus în concordanță cu modificările operate în denumirea articolului prenotat. Prin urmare, după cuvintele „și combaterea” se vor introduce cuvintele „violenței împotriva femeilor și”.

La punctul 8:

Conform articolului 9 din Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018, prin petiție se înțelege orice cerere, sesizare sau propunere adresată unei autorități publice de către o persoană fizică sau juridică. În acest context, la alineatul (1²) litera k¹), cuvântul „cereri” se va substitui cu cuvântul „petiție”.

În nota informativă:

Se recomandă revizuirea notei informative în conformitate cu noile reglementări ale Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

În contextul celor expuse, Guvernul susține proiectul de lege înaintat cu titlu de inițiativă legislativă, care urmează a fi îmbunătățit/revăzut ținând cont de obiecțiile și recomandările menționate mai sus.